



ပထမံ ထွက်ရပ်ပေါက် ဝိဇ္ဇာပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများ



ဘိုးဘိုးအောင်



ဘိုးပွင့်



ဦးအောင်ချမ်းသာ



အဝေလွင်



အဝေလွင်



အဝေလွင် ဦးစောလှ

ဦးသန့် (လာဘ်မိုးစွေ)

ဝိဇ္ဇာအတတ်ပညာ

ဝိဇ္ဇာဆိုသည် မှာ အသိပညာဉာဏ်ကို ဝိဇ္ဇာဟု ခေါ်ဆိုရပေ၏။ ထိုအသိပညာဉာဏ်သည် သင်္ခတဟု ဆိုအပ်သော လောကီနယ်တွင် သိနိုင်သော ဉာဏ်ပညာ အသင်္ခတဟု ဆိုအပ်သော လောကီမှ လွန်မြောက်ခြင်းကို သိနိုင်သော ဉာဏ်ပညာဟု နှစ်မျိုးနှစ်စား ရှိပေသည်။ ။

ထိုသင်္ခတဟု ဆိုခဲ့သော လောကီနယ်တွင် သိနိုင်သော ဉာဏ်ပညာတို့ ကို အဆင့်အတန်း ခွဲဝေဆုံးဖြတ်လျှင် များစွာကျယ်ဝန်းပေသည်။ ။

အကြောင်းအမျိုးမျိုးတို့ နှင့် အတန်းအစားအမျိုးမျိုးတို့ ရှိသည့်အနက် (မန္တ) ဟု ဆိုအပ်သော အသိဉာဏ်ပညာနှင့် ဂန္ဓာရီရသေ့တို့ ၏ အသိဉာဏ်ပညာမှ ပေါက်ဖွားအပ်သော ဂန္ဓာရီဝိဇ္ဇာ၊ ဇော်ဂျီ၊ တပဿီတို့ ၏ အသိဉာဏ်ပညာတို့ ပင် ဖြစ်သည်။ ။ မန္တဝိဇ္ဇာတို့ သည် လည်း အလွန်ထူးခြားဆန်းကြယ်လှ၏။

ဝင်္ကမ မထေရ်အလောင်းသည် ဦးကောင်းခွံ အရိုးဓာတ်ကို နှိုးအပ်သော မန္တန်ဖြင့် စုပ်နှိုးလျှင် မိမိတို့ လားရာရောက်ရာဘဝကို အရိုးစုကပြောကြားရသော (ဆဝသီသ) မန္တန်။

ကောင်းကင်ကို မျှော်မှန်း၍ မန္တန်နှင့် မန်းလိုက်လျှင် ရွှေပန်း၊ ငွေပန်း ဖြင့် မိုးရွာချရသော (ဝေဒဗ္ဗ) မန္တန်။

ဥတေနဇာတ်၌ ဆင်တို့ ကို လာစေကာ လာပြီး၊ ပြန်စေကာ ပြန်စေရသော (ဟတ္ထိကန္တ) မန္တန်။

ပဒကုသလဇာတ်၌ ဥစ္စာပစ္စည်းပျောက်လျှင် မန္တန်ကို စုပ်နှိုးကာ သူခိုးဟု သိနိုင်သော (စိန္တာမဏိ) မန္တန်။

ပေါရိသာဒဇာတ်၌ မန္တန်ကို ရွတ်လိုက်လျှင် အဟန့်နှင့်တကွ လေထဲသို့ လျင်မြန်စွာ ပြေးသွားနိုင်သော (ပဒလက္ခဏ) မန္တန်။

မြေ၌ မြှုပ်ထားအပ်သော ပစ္စည်းဥစ္စာ ရတနာ ရွှေငွေတို့ ၏ နေရာကို အသေအချာသိနိုင်သော (ဗြဟ္မာဆတ္တ) မန္တန်။

ဝိုးရွှံ့ပုရွက်၊ခြင်၊မှက်၊ယင်၊တိရစ္ဆာန် သတ္တဝါကြီးငယ်တို့ ၏ စကားကို နားလည်နိုင်သော (သဗ္ဗ ရုတဝိဇာနာန) မန္တန်။

ရေနဂါးတို့ ရုပ်ပြောင်းပြီး နေကြသော်လည်း ထိုနဂါးတို့ မည်သည့်နေရာမှာ ပုန်းအောင်းနေသည် ဟု သိနိုင်သော (နာဂပဿထ) မန္တန်။

ကျားသေကို အသက်သွင်းသော (ပဉ္စိဝ လုလင်) ကဲ့သို့ သေပြီးသော သတ္တဝါတို့ ကို အသက်သွင်းနိုင်သော (မတုဋ္ဌာပန) မန္တန်။

ဘူရိဒတ်ဇာတ်၌ နဂါးတို့ အလွန်ကြောက်စေတတ်သော (သုပဏ္ဏက) မန္တန်။

ဝိလိန္တဝစ္ဆေမထေရ် လူဖြစ်စဉ်က ကောင်းကင်မှာ ပျံလွှားပြီး ဈာန်ကစားသလိုနေနိုင်သော စူဠဂန္ဓာရီနှင့် မထေရ်ဖြစ်ပြီးမှ မဟာဂန္ဓာရီမျိုး၊ မန္တန်တန်ခိုးဖြင့် တောသုံးထောင်ကို အုပ်စိုးရသော မြေခွေးမျိုးက ဗာရာဏသီမင်းနှင့် စစ်ထိုးမည်ပြုသော (ပထဝီဇေယ) မန္တန်။

ရေစင်ကို မန္တန်နှင့် မန်း၍ သရက်ပင်ကို ပတ်ဖျန်းပါက တစ်မုဟုတ်ချင်း သီးပွင့်ရသော (အကာလဖလ) မန္တန်။

မန္တဝိဇ္ဇာများ ၏ မန္တန်တန်ခိုး ထက်မြက်စူးရှဆန်းကြယ်မှုတွေဟာ ရှိခဲ့ကြပါသည်။ ယနေ့အချိန်ထိလည်း ရှိကြပါသေးသည်။

သို့ရာတွင် ရှားရှားပါးပါး ဖြစ်၏။

မန္တဝိဇ္ဇာများ ၏ မန္တန်တန်ခိုး၊ မန္တန်အကျိုးများကို ‘ဥတေန’ ပျို့၌ ဤသို့ ဆိုထားပါသည်။

"အညွန့်ဝေမြိုင်၊ ပွင့်ချိန်တိုင်မှ ၊ ပွင့်နိုင်လှလှ၊ အနုအရင့်၊ ပွင့်ဝါသင့်သား၊ မြန့်တူလို၊ ရွက်ညိုရှင်ရှင်၊ သရက်ပင်ကို၊ ရေစင်မန်းလျက်၊ ဖျန်းလိုက်ပက်က၊ အရွက်အဆင့်ဆင့်၊ အပွင့်အဖွီးဖွီး၊ အသီးချိုမြ၊ ဖြစ်စေရသား၊ မန္တရားကို၊ အဟိုများ စွာ၊ လူတို့ ရွာတွင် (အကာလဖလ) ခေါ်ဝေါ်ကြ၏။ ဗြဟ္မာဆတ္တ၊ ဆတုတ္တနိပါတ်၊ ထိုသည့်ဇာတ်တွင် ၊ ထွတ်မြတ်ရတနာ၊ ဥစ္စာရွှေငွေ၊ မြေတွင် နည်းများ ၊ မြှုပ်ထားလေရာ၊ နေရပ်မှာ ကို၊ ဆဋ္ဌာဘိည၊ ဈာန်ပုံရသို့၊ ဒိဗ္ဗစုက္ခ၊ ဉာဏ်အစုဖြင့်၊ ရှုလတ်သောနည်း၊ ဝှန်သည်းတေဇာ၊ သိနိုင်ရာသား၊ မဟာနဘာဝ၊ ဗြဟ္မဆတ္တ၊ ခေါ်ဝေါ်ကြ၏။ ပိုးရွတ်ချက်၊ ပုရွက်၊ခြင်၊ယင်၊ မြင်မြင်သမျှ၊ မြင်းဆိတ်စသား၊ ဆိုစကားကို၊ ကြားကရိပ်ခြည်၊ နားလည်စေနိုင်၊ ပည်းလှိုင်ထင်ရှား၊ မန္တရားကို၊ မှတ်သားနာမ၊ သဗ္ဗရတ၊ ဝိဇ္ဇာန၊ မှ ည့်ကုန်ကြ၏ ၊ တေဇကြီးမား၊ ရေနဂါးတို့ ၊ တစ်ပါးရပ်ဖျောက်၊ မြွေဟောက်မြွေငယ်၊ အသွယ်သွယ်တည့်၊ လိုဖွယ်ရှိရာ၊ ဖန်ဆင်းကာဖြင့်၊ မျက်နှာလွှဲသွေ၊ ပုန်းအောင်းနေလည်း ၊ နေလတ်ရာရာ၊ သိနိုင်စွာသား၊ အာဏာကြီးပြင်း၊ နဂါးမင်းက၊ ဆွေရင်းမှတ်တည်၊ ပေးခဲ့သည် တည့်၊ လူ့ပြည်ကျော်ဝှန်၊ ထိုမန္တန်ကို၊ နောက်ဉာဏ်တိုးပွား၊ ဆရာများ တို့ ၊ မှတ်သားနာမ၊ နာဝပဿထ၊ ခေါ်စကြ၏ ၊ အဿမုက္ခီ၊ မယ်တော်ဆီက၊ ပေး၍ ရသား၊ မူလယွင်းချို့၊ မိစ္ဆာဖို့ သည် ၊ သူခိုးခြေရာ၊ အခါစိစစ်၊ ၁၂

နှစ်ဖြင့်၊ သက္ကရာဇ်တွက်ရေ၊ ကြာမောထွေကြောင့်၊ ပျောက်လေပြီးလျက်
၊ ကွက်ကွက် လက္ခဏာ၊ သိသာဖော်ပြ၊ ဖြစ်လာရကား၊ မန္တရားကို၊ မှတ်
သားလူမှာ ၊ စိန္တာမဏိ၊ ခေါ်ကြသိ၏ ၊ ပေါရိသာဒ၊ ကမ္မာသကို၊ ယက္ခအ
စစ်၊ ခင်ပွန်းချစ်လျှင်၊ ပေးလာကျင်လည်၊ လျင်သောလေနယ်၊
ခွန်အားကြွယ်သား၊ မန္တရားကို၊ ထင်ရှားဖော်ပြ၊ ပဒလက္ခဏာ၊
သမုတ်ကြ၏ ၊ ဗျဉ္ဇတောနေ၊ ကြမ္မာကြွေ၍ ၊ သေပြီးမှ ပင်၊ အသက်ဝင်၍
၊ ရှင်စေနိုင်သား၊ မန္တရားကို ပိုင်းခြားသမုတ်၊ မတုဋ္ဌာပန ကုန်ကြ၏ ၊ မိုး
ဝအာဏာ၊ အခါမှတ်မှတ်၊ နတ်သက်ရှုမျှော်၊ မန်းရသော်လျှင်၊
ဖျော်ဖျော်ဖြင့်မျှ၊ သက္ကရတနာ၊ ရွှေမိုးရွာ၍ ၊ မဟာတေဇ၊ ဝေဒဗ္ဗဟု ၊ သ
မုတ်ယူ၏ ၊ ဘူရိဒတ္တ၊ ဇာတကတွင် ၊ တောဝပျော်မွေ့၊ ရှင်ရသေ့ကို၊ ဆိ
တ်ငွေ့တဖွားဖွား၊ နဂါးတကာ၊ ကြောက်ရွံ့ရှာအောင်၊ တန်ခိုးဆောင်
သား၊ ရွှေတောင်စိုးစံ၊ နန်းလက်ပံကို၊ စိုးစံပိုင်ခြင်း၊ ဂဠုန်မင်းလျှင်၊ အပ်
နှင်းခဲ့သည် ၊ အမည်ကျော်၎င်း၊ သုဝဏ္ဏက ဂါထာ၊ တွင် ဝေါဟာ၏ ၊ ပါရ
မီတောင်းချိန်၊ ကုသိုလ်ရှိန်နှင့်၊ မိလိန္ဒထေရ်၊ အမည်တွင် စွာ၊ လူဖြစ်ခါ
က၊ ဆရာတပည့်၊ ရွတ်သည့် မန္တရား၊ မြေမသွားဘဲ၊ မိုးဖျားစွင့်စွင့်၊
ဖြူးဖြူးမြင့်အောင်၊ ဈာန်နှင့်ယှဉ်ပြိုင်၊ ပျံလေနိုင်သား၊ ကြီးလှိုင်တေဇ၊ စု
ဠဂန္ဓရီ၊ မဟာဂန္ဓာရီ၊ ဤလည်း နှစ်ပါး၊ ဘုရားတို့ သာ၊ သိပေရာလျက်၊
အသက်ဧကန်၊ သေပြီးလွန်မှ ၊ နတ်ဌာန်လူဝယ်၊ အပယ်လားကြောင်း၊ မ
လားကြောင်းကို၊ ဦးခေါင်းခွံက၊ ပြောပြန်ရသား၊ ဝဏ်မထေရ်၊ ရွတ်သည်
ဖွားဖွား၊ မန္တရားကို၊ ထင်ရှားကျော်ညီ၊ ဆသီသမည်ထူးရ၏ ၊ ဝိဇ္ဇဋ္ဌာလီ၊
ကပ်ဦးဆီတွင် ၊ စေတီယဇာတ်၊ ရသေ့မြတ်လျှင်၊ ရွတ်ဖတ်လိမ္မာ၊
ပညာကြွယ်ဝ၊ တတ်မြောက်လှသား၊ ဘူတဝိဇ္ဇာ၊ သညာတွင် ရ၊
အမည်ချ၍ ၊ ဖြစ်ထရွေးကောက်၊ အစဉ်လျှောက်၏ ၊ ရှေ့နောက်သိသာ၊
ပေါင်းသောအခါသည် ၊ သင်္ချာတစ်ဆယ့်ငါးသင်းတည်း။’

မည်ခေါ်တွင် ဘိ၊ ဟတ္ထိကန္တ၊ ပေါက်ပြကျော်ကြား၊ မန္တရားကို၊
တစ်ပါးလောင်း၍ ၊ ဆယ့်ခြောက်စေ့အောင်၊ ချစ်၍ ကြည်ဖြူ၊ ဆက်ကပ်
လှူအံ့ဟု မုံရွေး ဇေတဝန်ဆရာတော်က ထပ်၍ စပ်ဆိုတော်မူခဲ့ပေသည်
။
